

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

Изх. № УК-4
София, 07.03 2014 г.

УКАЗАНИЕ

Относно: Практическото прилагане на Глава деветнадесета "а" от Закона за данък върху добавената стойност по отношение доставките на стоки по част втора на приложение 2 към закона, в сила от 1 януари 2014 г.

Настоящото указание се издава на основание чл. 10, ал. 6 от Закона за Националната агенция за приходите. Целта на указанието е да внесе яснота относно практическото приложение на Глава деветнадесета "а" от Закона за данък върху добавената стойност (ЗДДС) по отношение на данъчното третиране на доставките на стоки по част втора на приложение № 2 от ЗДДС.

С измененята и допълненията на ЗДДС (обн. бр. 101 от 22.11.2013 г., в сила от 1.01.2014 г., изм., бр. 104 от 3.12.2013 г., в сила от 1.12.2013 г., бр. 109 от 20.12.2013 г., в сила от 1.01.2014 г., бр. 1 от 3.01.2014 г., в сила от 1.01.2014 г.), считано от 01 януари 2014 г. се въвежда нова схема на облагане с данък върху добавената стойност (ДДС) на доставките на стоките, посочени в част втора на приложение № 2 от закона, т.н. „механизъм на обратно начисляване“. Механизмът на обратно начисляване изисква при доставка на посочените в приложението стоки ДДС да се изискуем от получателя по доставката, когато той е регистрирано по закона лице, независимо дали доставчикът е данъчно задължено или данъчно незадължено по закона лице (чл. 82, ал. 5 от ЗДДС).

I. ДАНЪЧНО ТРЕТИРАНЕ НА ДОСТАВКИТЕ

1. Приложимост на Глава деветнадесета "а" от ЗДДС

Механизмът за обратно начисляване на данъка се прилага за доставки на зърнени и технически култури с място на изпълнение на територията на страната, когато едновременно са изпълнени следните условия:

- стоките, предмет на доставката, са изрично посочени в част втора от приложение № 2 към Глава деветнадесета „а“ от ЗДДС и се класират със съответния тарифен код от Комбинираната номенклатура, установена с Приложение I към Регламент (ЕИО) № 2658/ 87 на Съвета от 23.07.1987 г. относно тарифната и статистическата номенклатура и Общата митническа тарифа. В случаите, при които стоката (вкл. и след извършена обработка) се класира по тарифен код, посочен в част втора от приложение № 2 от Комбинираната номенклатура, за целите на данъчното третиране на доставката по ЗДДС, остава **без значение начина на разфасоване или опаковане на стоката.**

- получателят по доставката е регистрирано по ЗДДС, независимо дали доставчикът е данъчно задължено или данъчно незадължено лице.

Статусът на доставчика е правно прелевантен – режимът е приложим независимо дали доставчиците са данъчно задължени или данъчно незадължени лица, както и дали са регистрирани или нерегистрирани по ЗДДС лица.

Без значение за приложението на режима е и обстоятелството дали страните по доставката са производители, търговци или други лица.

Относно стоките, обхванати от кодове по КН за 2012 г., посочени в част втора, приложение № 2 към глава деветнадесета „а“ на ЗДДС, даваме следните пояснения:

„Семена от кориандър“ се класират в посочените КН кодове в колона 1 от приложение № 2, когато семената са представени в несмян, нито пулверизиран вид (код по КН 0909 21 00) или са смлени или пулверизирани (код по КН 0909 22 00). Също така в тези кодове се допуска смес от семена от кориандър с други вещества или семена, единствено в случай, че основният характер на стоката се определя от семената на кориандър.

Стоките от глава 10 „Житни растения“ на КН се класират в тази глава само при наличие на зърна, дори когато те са на класове или на стъбла. Глава 10 не включва зърна, които са олющени или обработени по друг начин. Изсушените класове от житни растения, включително кочаните от царевича, които са били избелени, боядисани, импрегнирани или обработени по друг начин с цел употребата им за украса, също не се класират в тази глава на КН. Житните растения остават класирани в тази глава, дори ако са претърпели топлинна обработка с цел по-доброто им съхранение, при която може да настъпи частично желатиниране на скорбялата и понякога разпукване на зърната. Частичното желатиниране (прежелатиниране) протича по време на изсушаването и засяга само малка част от зърната. Това преобразуване на скорбялата не е цел на топлинната обработка, а е само страничен ефект. Терминът „за посев“ използван в Глави 10 и 12 на КН обхваща всички видове пшеница, лимец, ръж, ечемик, овес, царевича, неолоющен ориз, сорго, елда, просо, тритикале и други житни растения от код 1008, соя, семена от репица или рапица и слънчоглед, разглеждани от компетентните национални органи като предназначени за посев. Семената за посев могат да бъдат третирани с цел защита против паразитите или птиците след засяването.

➤ Позиция 1001 „Пшеница и смес от пшеница и ръж“ включва всички видове пшеница – твърда пшеница, лимец, мека пшеница, смес от пшеница и ръж и други видове пшеница. По смисъла на КН „твърда пшеница“ обхваща пшеницата от вида *Triticum durum* и хибридите, произлезли от вътревидовата кръстоска на *Triticum durum*, които са със същия хромозомен брой (28).

➤ Позиция 1002 „Ръж“ включва всички видове ръж.

➤ Позиция 1003 „Ечемик“ включва всички видове ечемик, включително и видовете ечемик, които в нормалното си състояние нямат люспи (наричани голи). Те остават класирани тук, ако не са обработвани допълнително след вършитбата и отсяването.

➤ Позиция 1004 „Овес“ включва всички видове овес.

➤ Позиция 1005 „Царевича“ включва всички видове царевича, с изключение на сладката царевича само от вида *Zea mays* var. *saccharata*.

➤ Позиция 1006 10 „Неолоющен ориз“ обхваща само ориз, чиито зърна са в обвивка, плътно прилепнала към тях, дори след очукване. От тази позиция е изключен „Пропарен неолоющен ориз“. Пропарен ориз, стовиран ориз е този, който когато още е неолоущен и преди да се подложи на друга обработка е бил потопен в топла вода или попарен на пара, а след това изсушен. Следва да се има предвид, че в част II на приложение № 2 не са включени останалите позиции от позиция 1006.

• Подпозиция 1006 10 92 „ориз с кръгли зърна“ се отнася за неолоущения ориз, чието дължина на зърната е по-малка или равна на 5,2 mm и чието съотношение дължина/ширина е по-малко от 2 mm;

- Подпозиция 1006 10 94 „ориз със средни зърна“ обхваща неолоущения орис, чиято дължина на зърната е по-голяма от 5,2 mm, но по-малка или равна на 6 mm и чието съотношение дължина/ширина е по-малко от 3 mm;

- Подпозиция 1006 10 96 и 1006 10 98 „ориз с дълги зърна“ обхваща неолоущения орис, чиято дължина на зърната е по-голяма от 6 mm.

- Позиция 1007 „Сорго на зърна“ включва само разновидностите на соргото, известни като сорго на зърна, които могат да се използват като житни растения за храна на човека. Следователно тук са включени сорго от вида *caffrorum* (kafir), *cerntum* (doitra blanc), *durra* (doitra brim) и *nervosum* (kaoliang).

- Позиция 1008 „Елда, просо и семе за птици; други житни растения“ включва елда, просо, семе за птици, тритикале и други житни растения, с изключение на фолио (*Digitaria spp.*) и киноа (*Chenopodim guinoa*).

Семената от соя, слънчоглед, репица или рапица от Глава 12 „Маслодайни семена и плодове; разни видове семена“, могат да бъдат цели, натрошени, олющени или белени. Освен това те могат да бъдат подложени на термична обработка главно с оглед на по-доброто им съхраняване (например като се дезактивират липолитичните ензими и като се отстрани частично влагата), за да се премахне горчивия им вкус, за дезактивиране на нехранителните фактори или да се улесни използването им при условие, че тази обработка не променя естеството им на натурални продукти и не ги предопределя за друга, по-специфична употреба.

- Позиция 1201 „Семена от соя, дори натрошени“ включва всички видове соя.

- Позиция 1205 „Семена от репица или рапица, дори натрошени“ включва всички семена репица или рапица.

- Позиция 1206 00 „Семена от слънчоглед, дори натрошен“ включва всички видове семена от слънчоглед, включително обелен, необелен, шарен слънчоглед.

Следва да се има предвид че подпозиция „Други“ е родова подпозиция с остатъчен характер, т.е. включва всичко, което не е изброено в съответните подпозиции.

2. Изключения от обхвата на Глава деветнадесета "а" от ЗДДС

Съгласно чл. 163г от ЗДДС, разпоредбите на Глава деветнадесета "а" от ЗДДС не се прилагат, когато за доставка на стоки или услуги по приложение № 2 са налице условията по чл. 7, 13, 15, 16 и 28 от закона. С други думи, Глава деветнадесета "а" от ЗДДС не обхваща вътреобщностните доставки и придобивания, тристранни операции, вноса и доставките на стоки, изпращани или превозвани извън територията на Европейския съюз (износа). При доставка на стоките или услугите по приложение № 2, когато получателят не е регистриран по ЗДДС, данъкът върху добавената стойност е изискуем от доставчика - регистрирано по ЗДДС лице. Доставчикът начислява данъка на основание чл. 86, ал. 1 от ЗДДС като издава данъчен документ (фактура/ известие), в който посочва данъка на отделен ред, отразява документа в дневника за продажбите за съответния данъчен период и включва размера на данъка при определяне на резултата за този данъчен период в справка-декларацията по чл. 125 от закона за същия период.

3. Данъчно събитие, изискуемост и начисляване на данъка

В ЗДДС не са предвидени специфични разпоредби относно датата на възникване на данъчното събитие при доставки на стоките или услугите, посочени в приложение № 2. Данъчното събитие при такива доставки възниква съгласно общите правила на закона.

При доставки на стоките, посочени в част втора на приложение № 2 от ЗДДС, данъкът става изискуем по реда на чл. 25, ал. 6 и 7 от закона (на датата на възникване на данъчното събитие, а в случаите на авансово плащане при плащането).

Данъкът се начислява от получателя на основание чл. 163б от закона чрез издаване на протокол, както следва:

3.1. Когато доставчикът е данъчно задължено лице (например: едноличен търговец, търговско дружество, земеделска кооперация, и т.н.) данъкът се начислява с протокол по чл. 117, ал. 2 от ЗДДС за всяка доставка поотделно (чл. 163б, ал. 1, т. 1 от закона). Когато доставчикът е издал сборна фактура за две или повече извършени доставки на основание чл. 113, ал. 13 от закона, данъкът за които е изискуем през един и същ данъчен период, се начислява с протокол по чл. 117, ал. 2 от ЗДДС, в който се отразява всяка доставка поотделно. В тези случаи протоколът се издава не по-късно от последния ден на месеца, през който данъкът за доставките е станал изискуем.

Протоколът се издава в 15-дневен срок от датата, на която данъкът за доставката е станал изискуем. Това означава, че протоколът по чл. 117, ал. 2 от ЗДДС трябва да се издаде в 15-дневен срок от датата на възникване на данъчното събитие по доставката, а в случаите на авансово плащане - в 15-дневен срок от плащането. Издаденият протокол, с който получателят сам е начислил данъка, се отразява в дневника за продажбите за данъчния период, през който е издаден.

3.2. Когато доставчикът не е данъчно задължено лице (напр. физическо лице, което не е едноличен търговец), съгласно чл. 163б, ал. 1, т. 2 от ЗДДС данъкът се начислява от получателя чрез издаване на общ протокол за всички доставки, за които данъкът е станал изискуем през съответния данъчен период. Този протокол се издава на последния ден на този данъчен период и се отразява в дневника за продажбите в същия период. Следва да се има предвид, че протоколът трябва съдържа реквизитите, регламентирани в чл. 163б, ал. 2 от ЗДДС.

4. Право на данъчен кредит

Доставките по глава деветнадесета "а" от ЗДДС са облагаеми по смисъла на ЗДДС, поради което за регистрираните по закона лица възниква право на приспадане на данъчен кредит за получените стоки или услуги, които се използват както за извършване на доставки на стоки и услуги по приложение № 2 към глава деветнадесета "а" от ЗДДС, така и на други облагаеми доставки. Правото на приспадане на данъчен кредит възниква, както за начисления данък от други регистрирани лица, така и за самоначисления данък по реда на чл. 163б от ЗДДС.

Получателят упражнява правото на приспадане на данъчен кредит чрез отразяване в дневника за покупки на протокола по чл. 163б от ЗДДС, с който е начислен данъка. Правото на приспадане на данъчен кредит се упражнява в месеца, през който правото е възникнало или през някой от следващите 12 данъчни периода.

Правото на приспадане на данъчен кредит възниква и се упражнява по общите правила на закона при условие, че не са налице ограниченията по чл. 70 от ЗДДС. Следва да се има предвид, че когато получателят използва стоките, посочени в част втора на приложение № 2 от закона, за изпълнение както на облагаеми доставки, така и на доставки, за които не е налице право на данъчен кредит, за получателят възниква право на частичен данъчен кредит на основание чл. 73 от закона.

5. Документиране и отчитане на доставките

Данъчно задължено лице, което извършва доставка на стоките, посочени в част втора на приложение № 2 от закона, документира доставката с издаване на фактура, в която като основание за начисляване на данъка, предвид разпоредбата на чл. 97а, ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона за данък върху добавената стойност (ППЗДДС), обн. ДВ, бр. 110 от 2013 г., в сила от 1.01.2014 г., посочва "обратно начисляване по чл. 163а, ал. 2 ЗДДС". Доставката попада в обхвата на глава деветнадесета "а" от ЗДДС дори, когато доставчикът е посочил във фактурата различен текст като например „чл. 163а, ал. 2 ЗДДС", "обратно

начисляване" или друг равнозначен израз, от който е видно основаниято за пеначисляване на данъка.

Редът за деклариране и отчитане на доставките на стоките, посочени в част втора на приложение № 2 от ЗДДС, е определен с правилника за прилагане на закона. Съгласно раздел IIIа „Доставка на стоки и/или услуги по приложение № 2 към глава деветнадесета "а" от закона, с място на изпълнение на територията на страната, по която данъкът е изискуем от получателя“ на ППЗДДС доставките по чл. 163а от ЗДДС на стоки и/или услуги, описани в приложение № 2 от същия, задължително се посочват в колона 8а "Доставка по чл. 163а от ЗДДС" на отчетните регистри по чл. 124 от закона със:

код "01" за доставки на стоки и/или услуги по част I (първа) на приложение № 2 от закона;

код "02" за доставки на стоки по част II (втора) на приложение № 2 от закона.

Освен задължителното посочване на кода на доставките:

1. Доставчиците, регистрирани по ЗДДС лица, отразяват издадените фактури (известията към тях) за доставки на стоки, за които се прилага Глава деветнадесета "а" от закона в дневника за продажби за съответния данъчен период без да попълват колони 10 и 12.

2. Получателите, регистрирани по ЗДДС лица, отразяват издадените към тях фактури (известия към тях) за доставки на стоки, за които се прилага глава деветнадесета "а" от закона в дневника за покупки за съответния данъчен период като попълват само колони от 1 до 8а. Издадените документи на основание чл. 113, ал. 3, т. 7 от ЗДДС от доставчици - нерегистрирани по ЗДДС физически лица не се отразяват в дневника за покупки. Предвид разпоредбата на чл. 113, ал. 3, т. 7 от ЗДДС, когато доставчиците - нерегистрирани по закона физически лица (различни от еднолични търговци) нямат задължение за издаване на фактура по чл. 114 от ЗДДС, не е необходимо отразяването на издаден от доставчика документ в дневника за покупки за данъчния период, през който е възникнало това право.

Получателите, регистрирани по ЗДДС лица, отразяват издадените протоколи по чл. 117, ал. 2 и чл. 163б, ал. 1, т. 2 от ЗДДС, както следва:

2.1. В дневника за продажбите - в колона № 14 се попълва размера на данъчната основа по доставката и в колона № 15 размера на дължимия данък по ставка 20%. Протоколите намират отражение в колона № 9 - общ размер на данъчните основи за облагане с ДДС и в колона № 10 - всичко начислен ДДС.

2.2. В дневника за покупките - в колони № 9, 10 или 12 се попълва размера на данъчната основа по доставката в зависимост от правото на данъчен кредит (без право на приспадане на данъчен кредит, с право на приспадане на пълен данъчен кредит или с право на приспадане на частичен данъчен кредит) и съответно в колони № 11 или 13 размера на данъка.

6. Неприложимост на специалния режим за касова отчетност

Съгласно чл. 151а, ал. 2 от ЗДДС от обхвата на специалния режим са изключени доставки, по отношение на които се прилага част осма от ЗДДС. Следователно, за доставките на стоки и услуги по част втора от приложение № 2 към Глава деветнадесета „а" от ЗДДС не се прилага специалният режим за касова отчетност.

7. Формиране на облагаем оборот

В разпоредбата на чл. 96, ал. 3 от ЗДДС изрично са посочени доставките, които не се включват в облагаемия оборот за задължителна регистрация, относими и към основанията за дерегистрация, задължителна или по избор (съгласно чл. 108, ал. 1, т. 1 от ЗДДС). На основание цитираната разпоредба в облагаемия оборот не се включват доставките, за които

данъкът е изискуем от получателя съгласно чл. 82, ал. 2 и 3 от ЗДДС. Предвид на това, в облагаемия оборот се включват извършените от лицето облагаеми доставки, посочени в чл. 82, ал. 1 от закона, за които данъкът е дължим от доставчика, както и доставките, по които съгласно чл. 82, ал. 4 и 5 от ЗДДС данъкът е изискуем от получателя, тоест и в случаите по чл. 163а от закона. Съгласно разпоредбата на чл. 96, ал. 6 от ЗДДС при определянето на облагаемия оборот се взема предвид данъчният режим на доставките към датата на възникване на данъчното събитие или към датата на плащането, когато то е извършено преди да е възникнало данъчното събитие по доставката. В тази връзка доставките на стоки по част втора от приложение № 2 към Глава деветнадесета „а“ от ЗДДС участват при формирането на облагаемия оборот по чл. 96, ал. 2 от ЗДДС на доставчика.

8. Преходен режим

Следва да се има предвид, че съгласно § 8 от преходните и заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (ДВ, бр. 98 от 2013 г., в сила от 1.12.2013 г., доп., бр. 104 от 2013 г., в сила от 1.12.2013 г.) когато до влизането в сила на този закон (визира се 31 декември 2013 г.) е направено авансово плащане за доставка на стока по приложение № 2, част втора от ЗДДС, данъчното събитие за която възниква след тази дата и данъкът за доставката е изискуем от получателя, регистрираното лице получател е длъжно да начисли данък върху цялата данъчна основа на доставката, включително за направеното авансово плащане. В този случай доставчикът документира доставката като анулира изд. дената за авансовото плащане фактура и издава нова фактура, в която посочва цялата данъчна основа за доставката. За анулирането доставчикът издава и протокол по чл. 116, ал. 4 от ЗДДС. В случаите на анулиране на издадена за авансовото плащане фактура, както е посочено в § 8, доставчикът на стоки по приложение № 2, част II (втора) вписва в издадената нова фактура "обратно начисляване по чл. 163а, ал. 2 от ЗДДС" (§24, ал. 1 от ПИД на ППЗДДС обн. - ДВ, бр. 110 от 2013г., в сила от 01.01.2014 г.).

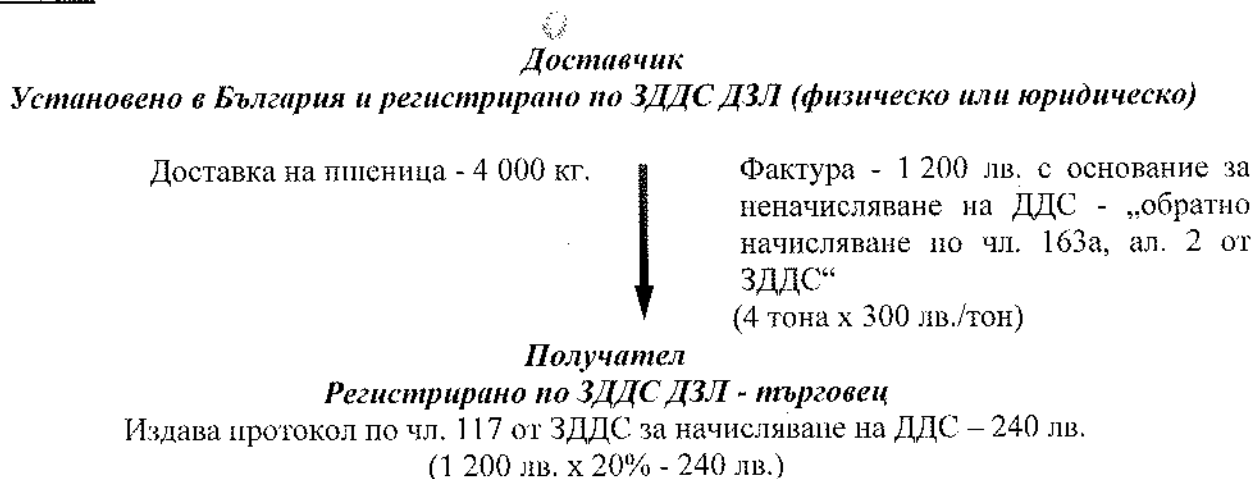
Когато данъчното събитие за доставка на стока по приложение № 2, част II (втора) е възникнало до 31 декември 2013 г. включително и данъчният документ за доставката се издава след тази дата, доставката се документира чрез издаване на фактура по чл. 114 от закона, при издаването на която се прилага данъчният режим към датата на възникване на данъчното събитие на доставката (§24, ал. 2 от ПИД на ППЗДДС).

Когато след 1 януари 2014 г. включително възникнат основания за изменение на данъчната основа на доставка на стока по приложение № 2, част II (втора) от закона, данъчното събитие за която е възникнало преди тази дата, изменението на данъчната основа се извършва чрез издаване на известие по чл. 115 от закона, при издаването на което се прилага данъчният режим към датата на възникване на данъчното събитие на доставката (§24 ал. 3 от ПИД на ППЗДДС).

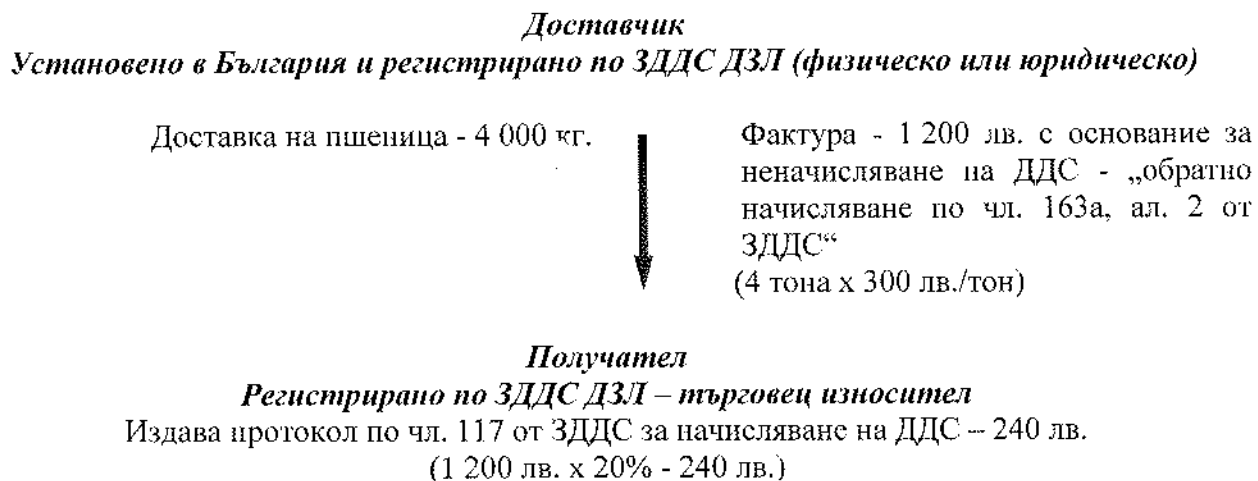
В случаите на издадена фактура за цялостно авансово плащане по доставки, което е получено до 31 декември 2013 г. включително, част от които ще се извършат след 1 януари 2014 г., за извършените доставки до 31 декември 2013 г. се прилага действащият към датата на данъчното събитие режим на облагане (лицето платец на данъка е доставчикът), а за тези които са извършени след 1 януари 2014 г. се прилага механизмът на обратно начисляване. На основание чл. 79, ал. 8 от ППЗДДС в тези случаи може да не се издава фактура за доставките, за които данъчното събитие е настъпило до 31 декември 2013 г. За размера на неусвоения към 1 януари 2014г. аванс се издава кредитно известие по чл. 115, ал. 1 от ЗДДС и нова авансова фактура за същата сума, без включен данък. В случаите, когато законът изисква анулиране, а лицето е издало кредитно известие или обратното, действията му се считат за правомерни, ако предвид конкретната хипотеза не е налице риск от данъчни загуби.

II. ПРИМЕРИ ЗА ОБРАТНО НАЧИСЛЯВАНЕ НА ДДС ПРИ ДОСТАВКИ НА ЗЪРНЕНИ И ТЕХНИЧЕСКИ КУЛТУРИ (без да са изчерпателно изброени)

Пример 1

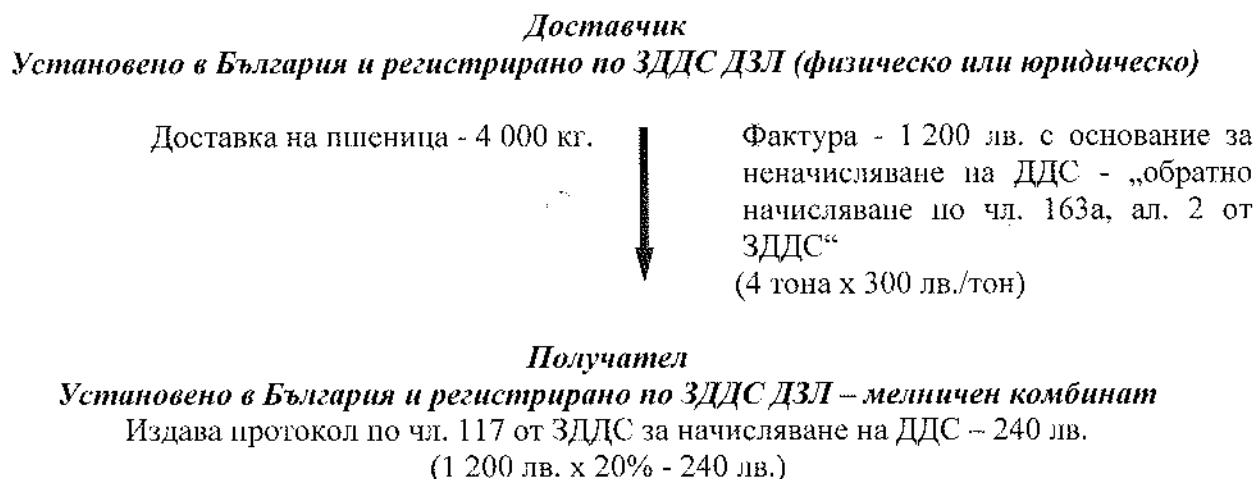

Пример 1.1

Последващата доставка по износ на зърно е извън обхвата на механизма за обратно начисляване

Пример 1.2

Пример 2

Доставчик
ДНЗЛ (физическо лице) или установено в България и не регистрирано по ЗДДС ДЗЛ

Доставка на пшеница - 200 кг.

разписка - 60 лв.
(200 кг x 300 лв./тон)

Получател
Регистрирано по ЗДДС ДЗЛ –

Издава протокол по чл. 163б, ал. 1, т. 2 от ЗДДС (при доставчик ДНЗЛ) или протокол по чл. 117 от ЗДДС (при доставчик ДЗЛ) за начисляване на ДДС – 12 лв.
(60 лв. x 20% - 12 лв.)

Пример 3

Доставчик
Установено в България, не регистрирано по ЗДДС, ДЗЛ или ДНЗЛ (физическо лице)

Доставка на пшеница - 200 кг.

Фактура с основание за
неначисляване на ДДС - „обратно
начисляване по чл. 163а, ал. 2 от
ЗДДС“ или разписка - 60 лв.
(200 кг x 300 лв./тон)

Получател
*Установено в България и не регистрирано по ЗДДС ДЗЛ – търговец или мелничен
компания*

Не издава протоколи по чл. 117 или 163б, ал. 1, т. 2 от ЗДДС.

МИНИСТЪР:

ПЕТЪР ЧОБАНОВ

